

▲ Gennem tekst, fortællinger og fotos giver bogen et indblik i en mærkelig grønlandshistorie, som formentlig er ukendt for de fleste. – Foto: Leif Tuxen.

Den forladte by

Velskrevet og tankevækkende bog om lukningen af en af Grønlands største byer, minebyen Qullissat

bog

Søren Peder Sørensen: Qullissat. Byen der ikke vil dø. Fotos af Leif Tuxen. 200 sider.

299 kroner. Frydenlund.

Byen Qullissat opstod som Grønlands første mineby i 1924, da den danske stat besluttede at åbne og drive en kulmine ved nordvestkysten af øen Disko ud til det smukke Vaigat-stræde mellem Disko og Nuussuaq-halvøen.

Meningen var, at kulminen skulle gøre Grønland nogenlunde selvforsynende med energi. Brydningen kom godt i gang, og i 1950'erne var Qullissat vokset til at være Grønlands fjerdestørste by med omkring 14.000 indbyggere. Men kullene var af ringe kvalitet, og minen gav under-skud.

Til sidst blev minen lukket af den danske stat. I 1969 begyndte Qullissats da omkring 1100 indbyggere i 186 familier at flytte fra byen. Men i 1972 lukkede staten alle funktio-

ner i byen, og selvom det officielt hed sig, at det var frivilligt, om beboerne ville flytte, blev godt halvdelen af byens beboere, der var tilbage, reelt tvangsflyttet det år.

Her cirka 40 år efter danmarkshistoriens største folkeflytning har forfatteren Søren Peder Sørensen og fotografen Leif Tuxen besøgt Grønland for at opleve resterne af byen og interviewe folk fra Qullissat om byen, folkeflytningen og tiden efter flytningen.

Det er der kommet en ualmindelig vellykket og tankevækkende bog ud af. Teksten og de fremragende fotografier veksler mellem tilbageblik og skildringer af sommerbesøget i den forladte by i nutiden. Bogen er spækket med faktuelle oplysninger om Qullissat, livet i byen og om de politiske spil, som førte til minens og byens lukning.

Beboerne levede i et par årtier med statsrevisorernes kritiske blik på minens underskud og plaget af uvished på grund af rygter om lukning af byen. Bogen er fuld af

citater fra tidligere beboere og personer, som havde med minedriften, byen og dens lukning at gøre.

Gennem tekst, fortællinger og fotos giver bogen et indblik i en mærkelig grønlandshistorie om, hvad jeg tror er ukendt for de fleste. En historie om, hvad initiativ og driftighed betyder for et samfund, og om, hvordan sammenbragte mennesker med vidt forskellig etnisk, religiøs og faglig baggrund kan opbygge et miljø af tolerance og tage et nyt område til sig med stor kærlighed.

Qullissat udviklede sig til Grønlands største industriby og en by med bedre butikker, mere handel og mere musik end andre byer i Grønland. Her opstod Grønlands første stærke arbejderbevægelse, og mange betydende personligheder har rod i byen.

En af dem er tidligere landsstyreformand Kuupik Kleist, som var den sidste, der blev konfirmeret i Qullissat, og som 40 år senere blev viet i sin barndomsby.

Bogen beretter om mange

Fortællingen om Qullissat er med denne vellykkede bog en overraskende god indgang til at forstå og holde af broderparten af det danske rigsfællesskab.

skyldning op. Kuupik Kleist mener, at beslutningsprocessen dengang var "fuldstændig uacceptabel", og han peger på den til enhver tid sidende regering som den, der bør undskyldte den uheldige måde, lukningen af Qullissat blev gennemført på.

Men erfaringerne fra Qullissat er også vigtige og brugbare nu, hvor Grønland atter står over for at skulle etablere mineindustri, konstatierer Kuupik Kleist i et af bogens sidste kapitler.

Bogen er i ord og billeder en stærk og vedkommende fortælling, som gør Grønland, den grønlandske befolkning og de grønlandske udfordringer nærværende for læseren. Fortællingen om Qullissat er med denne vellykkede bog en overraskende god indgang til at forstå og holde af broderparten af det danske rigsfællesskab.

En. En tredjedel af den forladte by blev smadret af bølgen, og ingen tør tænke på, hvad der ville være sket, hvis byen havde været beboet.

Men uanset denne heldige detalje er bogens fortælling om Qullissat en sønderlemmende kritik af den måde, folkeflytningen foregik på.

Befolkningen blev holdt hen i uvidenhed, og for mange endte flytningen i kaos og sociale problemer.

skæbner på godt og ondt. Mest på ondt. Folk blev flyttet til byer på den grønlandske vestkyst, og der var 2100 kilometer mellem byerne fra syd til nord. Mange flyttede til arbejdsløshed og kom skidt ud af det med beboerne i de byer, de flyttede til.

Midt i beretningen er der dog et lyspunkt, hvor alle prøver sig lykkelige over folkeflytningen. Den 21. november 2000 skred en hel bjergside på Nuussuaq-halvøen lige over for Qullissat i havet og sendte en flodbølge mod by-